

5. Kottak C. Anthropology: The Exploration of Human Diversity. – McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages; 13 edition., 2008. – 704 p.
6. Белик А.А. Культурная (социальная) антропология. М.: РГГУ, 2009. – 613 с.
7. Белков П.Л. Этнос и мифология: элементарные структуры этнографии / П.Л. Белков; Рос. акад. наук, Музей антропологии и этнографии им. Петра Великого (Кунсткамера) РАН. – Санкт-Петербург: Наука, 2009. – 280 с.
8. Маркус Д. О социокультурной антропологии США, ее проблемах и перспективах / Д. Маркус; Пер. А.Л. Елфимов // Этнографическое Обозрение. – 2005. – №2. – С. 43-55.

9. Офіційний сайт кафедри антропології Університету шт. Каліфорнія в м. Берклі. Режим доступу: <http://anthropology.berkeley.edu/>
10. Портал Національної Асоціації студентів-антропологів. – Режим доступу: <http://www.studentanthropologists.org>.
11. Социокультурная антропология: История, теория и методология: Энциклопедический словарь / Мин. культуры РФ; Рос. ин-т культурологии; под ред. Ю.М. Резника. – М.: Академический Проект, Культура; Киров: Константа, 2012. – 1000 с.
12. Університет Північного Техасу / Приклад типових для американських університетів програм. – Режим доступу: <http://anthropology.unt.edu/courseinfo-descriptions.php>

Надійшла до редколегії 28.08.13

В. Диденко, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ КУЛЬТУРНОЙ АНТРОПОЛОГИИ В АМЕРИКАНСКИХ УНИВЕРСИТЕТАХ И ТРУДОУСТРОЙСТВО ВЫПУСКНИКОВ АНТРОПОЛОГИЧЕСКИХ ФАКУЛЬТЕТОВ В США В КОНЦЕ XX – НАЧАЛЕ XXI ВЕКА

Проанализированы особенности преподавания культурной антропологии в университетах США и выяснено тенденции трудоустройства выпускников американских антропологических факультетов в кон. XX- нач. XXI века. Для достижения поставленной цели, использовано сравнительно – исторический и проблемно – хронологический методы научного исследования. Итак, навыки полученные во время получения степени по культурной антропологии чрезвычайно актуальны для жизни и трудовой деятельности в современном мире, который все больше и больше глобализируется и предусматривает коммуникацию с людьми из разных культур и народов.

Ключевые слова: культурная антропология, региональная специализация, теоретическая специализация, междисциплинарные дискуссии.

Didenko V., Graduate stud.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

FEATURES OF TEACHING CULTURAL ANTHROPOLOGY AT AMERICAN UNIVERSITIES AND THE EMPLOYMENT OF GRADUATES OF ANTHROPOLOGICAL FACULTIES IN THE U.S. IN THE LATE XX-EARLY XXI CENTURY

The article presents the researchers' points of view for the studying of cultural anthropology in the American universities at the end of XX – beginning of XXI century and also the problem of choosing a career path among the graduates. Scientific methods: comparatively-historical and problematic-chronological. The author comes to conclusions, that there are many benefits to studying anthropology in the US universities. The skills developed through completing a degree in anthropology are useful for living and working in today's world, which increasingly means interacting with people from many different cultural backgrounds and nations. Anthropological training concentrates on three broadly transferable skill areas: understanding human diversity, building research skills for collecting and making sense of information, and communicating effectively.

Keywords: cultural anthropology, regional specialization, theoretical specialization, interdisciplinary discussion.

УДК 930(477)"19":061.2(477)1846/1847

Г. Казьмирчук, д-р іст. наук,
М. Казьмирчук, д-р іст. наук
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРІОГРАФІЇ КИРИЛО-МЕФОДІЇВСЬКОГО БРАТСТВА НАПРИКІНЦІ 90-Х РОКІВ XX СТ.

В статті аналізуються праці, присвячені Кирило-Мефодіївському товариству, які були опубліковані до 150-річного ювілею товариства. Це перші дослідження, де українська історична наука зробила досить вдалу спробу звільнитися від наві'язаними Радянською владою заполітизованих оцінок історії товариства. Покоління істориків, зокрема Г. Я. Сергієнко, В. Г. Сарбей, Ю. А. Пінчук знайшли можливість переглянути свої попередні висновки радянського періоду. Можна констатувати, що до історії товариства мало звертаються зарубіжні вчені.

Ключові слова: Кирило-Мефодіївське товариство, історіографія проблеми, дискусійні питання, програмні документи, братчики.

1996–1997 рр. – 150-річний ювілей Кирило-Мефодіївського таємного політичного товариства, яке виникло в 40-х роках XIX ст. у стінах Імператорського університету св. Володимира. За півтора столітній період до цієї важливої сторінки вітчизняної історії зверталось не одне покоління вчених, публіцистів, політичних та громадських діячів які залишили свої дослідження. Нині маємо солідну бібліографію, яку й досі історико-бібліографічна наука так і не зуміла зладнати. Серед цих праць належне місце займають історіографічні дослідження.

Історіографія досліджує також історію виникнення і діяльність кирило-мефодіївців. На жаль, ця галузь історичних наук так і не спромоглася створити солідне монографічне історіографічне дослідження, а наявні статті, або розділи до монографічних праць переслідують мету наукового історіографічного обґрунтування доці-

льності вивчення окремих питань теми, або конкретних аспектів історії товариства.

Історіографічні проблеми "Т. Г. Шевченко і Кирило-Мефодіївське товариство" досліджувалися нерівномірно. У дореволюційний період до 1917 року, практично таких праць не було. Тільки у 60-70-ті роки XX ст. у зв'язку із зверненням до вивчення цієї теми Григорієм Яковичем Сергієнком почали з'являтися перші історіографічні розвідки. Концентровано вона знайшла висвітлення у вступній частині надзвичайно змістовної монографії Г. Я. Сергієнка, в якій аналізуються всі напрямки й школи, де вивчалася тема. Виважено Г. Я. Сергієнко розглядає джерелознавчу основу проблеми, яка використовувалася вченими в обґрунтуванні окремих питань, висновки дослідників, накреслює перспективні напрямки майбутніх праць [11]. Історіографічний вступ до своєї монографії, присвяченої життю й діяльності

© Казьмирчук Г., Казьмирчук М., 2013

одного із організаторів братства Миколі Івановичу Гулаку, написав Григорій Іванович Марахов [9]. Автор серйозно підійшов до аналізу напрацювань, присвячених одній із надзвичайно цілісних постатей, "творцю і керівнику" товариства М. І. Гулаку. Власне, на погляд Г. І. Марахова, кирило-мефодієвець й був організатором таємного політичного товариства. Він писав, що це є найбільш достовірною думкою [9, с. 5].

З історіографічними розвідками, присвяченими аналізу праць про кирило-мефодіївців, наприкінці 70-х – на початку 80-х років ХХ ст. у період написання кандидатської дисертації на тему "Перший етап визвольного руху в Росії у дослідженнях істориків Радянської України. 1917–1980 рр." підготували й ми [2, 3, 4]. Подібні історіографічні праці ми зараз розглядаємо як постановочні, вони писалися під відповідні дисертаційні дослідження (Г. Я. Сергієнко, Г. Д. Казьмирчук) або як вступні розлогі передмови до монографічних праць (Г. І. Марахов, Г. Я. Сергієнко). Сучасні реалії й завдання, які ми ставимо перед собою є бажання з років досягнень і осмислення написати сучасну, без всіляких політичних нашарувань історіографічну розвідку, буде передуватиме висвітленню важливої проблеми національного відродження українського народу, початок, на наш погляд, поклали кирило-мефодіївці й представники літературних процесів в обох частин підневільної України в середині ХІХ ст. Розв'язанню цього питання сприяють наявні сучасні документальні видання й літературні здобутки істориків.

У даному історіографічному дослідженні ставиться завдання звернути увагу на окремі історіографічні сюжети, які досі мало досліджувалися. Це зокрема початок зародження історії вивчення питання; перевидання наукових і публіцистичних праць братчиків; безперспективність радянської заідеологізованої школи тощо.

Історіографія також вивчає дослідження, присвячені історії виникнення й діяльності Кирило-Мефодіївського товариства, але яка не збагатилася солідним монографічним історіографічним дослідженням. Ми не маємо можливості переконливо стверджувати, що така праця в близькому майбутньому може з'явитися. В даному випадку ми зробимо спробу визначити окремі важливі історіографічні сюжети, на що слід звернути увагу дослідників проблеми, на необхідність і доцільність підготовки важливого історіографічного монографічного дослідження. Документальне насичення теми випереджає цю багатогранну і недостатньо вивчену історіографічну проблему.

Відношення Київського військового, Подільського і Волинського генерал-губернатора Д. Г. Бібікова до начальника ІІІ відділення його Величності Імператорської канцелярії О. Ф. Орлова започаткувало писемно-документальне висвітлення виникнення й діяльності політичного гуртка інтелігенції України середини 40-х років ХІХ ст. Це значно пізніше буде перекласифікована його назва й зміст. Це відношення відкриває тритомне видання слідчих справ, програмних документів і літературних матеріалів членів Кирило-Мефодіївського товариства. Воно було підготовлене провідними істориками і джерелознавцями України ще у 1960-х роках, але в силу радянської ідеології лежало під сукном і чекало свого часу. Тритомник, як наголосив під час відкриття Всеукраїнської науково-освітньої конференції академік НАН України Валерій Андрійович Смолій "не пішов тоді у друк з цензурних міркувань" [13].

На сьогодні це найповніше видання документальних матеріалів про діяльність братчиків, які дозволяють по-новому подивитися на цю славетну сторінку історії України, сказати неупереджену правду про роль і місце

товариства в культурно-політичному й національному житті європейської спільноти.

Сьогодні винятковим у вивченні історії товариства є перевидання наукових досліджень М. І. Костомарова, художньо-історичних творів П. О. Куліша, історика М. І. Костомарова, зокрема цікава "Автобіографія" [6, 7], поетичних творів Великого Кобзаря. Менше таланить працям українського етнографа та фольклориста О. В. Маркевича, насамперед "Запискам Черниговского статистического комитета", науковим дослідженням М. І. Гулака, В. М. Білозерського та інших братчиків. Час їх перевидання ще не настав, але сподіваємось, що це скоро трапиться. Було б хорошою справою, якби видавництво Київського університету звернуло на це увагу й долучилося до перевидання, тим більше напередодні 200-річного ювілею з дня народження Т. Г. Шевченка.

Документальні матеріали, літературні твори братчиків, їхня епістолярна спадщина не тільки важлива документальна основа вивчення діяльності кирило-мефодіївців, але й не менш важливе історіографічне джерело. Звичайно значні документальні матеріали ще чекають на своє дослідження, зокрема в Центральному державному історичному архіві України у м. Києві є матеріали про майновий стан батька члена товариства Олександра Тулуба. Його батько, як свідчать документи, мав 40 десятин землі і одну кріпосну душу (сім'ю). Правда, у біографічних матеріалах його роду наводяться інші цифри, а саме – дідусь Данило мав хутір, де було 20 десятин [1]. Його ж правнучка, відома письменниця Зінаїда Тулуб, авторка знаменитого роману "Звіролови" у своїх спогадах писала, що він жив на своєму хуторі біля Золотоноші і "кріпаків не мав" [14].

В Інституті рукопису НБУ ім. В. Вернадського НАН України зберігаються матеріали громадського діяча, одного із організаторів кооперативного руху в Україні ХІХ – початку ХХ ст., автора віршів, поем і оповідань (більшість неопубліковані) Миколи Васильовича Левитського. Вони висвітлюють ставлення української інтелігенції до Тараса Григоровича Шевченка, до його творчості і пошанування. У 1929 р. М. В. Левитський написав вірш "До Шевченка Тараса в театрі ім. Шевченка", де він пише:

"Твоїм ім'ям театр назвали,
Оце сиджу в театрі цім,
Тут бачу всує притягали,
Ім'я твоє – це ясно всім.
Не чути, де ж твоя тут мова,
Мов десь в Рязані чи в Москві,
Нема її тут а ні слова,
Хоча це часи уже нові.
Час мову б краю поважати,
Ім'я твоє час шанувати,
Було б законно побажати,
Твоє, щоб слово й тут чувати..." [8]

Залишаємо для читача зробити власні висновки із цього фрагменту вірша. Зазначимо, що подібних матеріалів у цьому фонді є достатньо, щоб твердити, що Т. Г. Шевченко, його поезії мали винятковий вплив на багатьох українців, зокрема й у роки розбудови соціалістичної України.

Евристичний пошук нових документальних матеріалів – одне з найважливіших напрямків наукової праці вчених з проблеми "Кирило-Мефодіївське товариство і Т. Г. Шевченко". Ми не погоджуємося з висновками доктора історичних наук Рема Симоненка, що "наявну документальну базу вивчено, майже повністю опубліковано, і навряд чи хто зважиться гарантувати, що архівні розшуки принесуть принципово нове – братчики вміло конспірували свою активність, маючи перед собою до-

свід як декабристського руху, розкритого царською охранкою, так і своїх, найближчих попередників..." [12].

Власне в опублікованих документах, наукових та художньо-публіцистичних працях членів товариства закладені найважливіші історіографічні проблеми, котрі продовжують вивчати дослідники. Не всі ці матеріали є достовірними, оскільки життєві ситуації братчиків вимагали обережної розповіді про свою участь у політичному русі України 40-х років XIX ст. Ось чому документальні матеріали різних років необхідно співставляти з матеріалами сучасників та іншими джерелами.

Доречно зауважити, що багато хто з нас більшу частину свого трудового життя проводимо в приміщеннях, у яких зберігається дух епохи 40-х років XIX ст., років навчання студентів і праці викладачів університету св. Володимира – членів політичної організації М. І. Костомарова, М. І. Гулака, Т. Г. Шевченка, О. Д. Тулуба, В. М. Білозерського, О. В. Маркевича та інших братчиків. М. І. Костомаров з 1845 р. – вчитель Першої Київської гімназії, О. Д. Тулуб учень цієї гімназії (сучасне приміщення Інституту філології Національного університету імені Тараса Шевченка) закликають дослідників і особливо краєзнавців активніше вивчати краєзнавчий аспект цієї проблеми.

Важливим завданням, яке стоїть перед сучасними дослідниками історії кирило-мефодіївців є очищення історичної науки від заідеологізованих висновків радянської історіографії. Більшість радянських істориків і літературознавців не могли по-іншому висвітлювати в ті часи окремі сюжетні проблеми, зокрема діяльність М. І. Костомарова та П. О. Куліша. Їх участь у суспільному русі України можна було подавати тільки у негативному плані, як фундаторів українського буржуазного націоналізму. Політизована радянська історична наука таврувала, ворогів пролетарського інтернаціоналізму, діяльність яких вбивали клин у вікову дружбу двох братніх народів – українського й російського. Але замовчати виняткову роль М. І. Костомарова у створенні товариства і його програмних документів історіографія не могла, а тому придумала досить цікавий метод висвітлення історії організації – поділивши 13 членів братства на прихильників революційно-демократичного крила на чолі з Т. Г. Шевченком та на ліберальне, націоналістичне, яке очолювали М. І. Костомаров і П. О. Куліш. Вчені старанно вишукували найдрібніші фактики суперечностей між Т. Г. Шевченком, М. І. Костомаровим і П. О. Кулішем, щоб захоплено проголошувати про "непримиренну боротьбу" між ними, а звідси й серед іншими братчиками. Отож, на нашу думку, найбільш важливим напрямками вивчення історії Кирило-Мефодіївського товариства є не пошук ворогів серед братчиків, а об'єктивне, наукове і неупереджене дослідження діяльності членів товариства.

Другим, не менш важливим напрямком є аналіз діяльності кирило-мефодіївців у контексті цілісних європейських національно-визвольних рухів, що вилилися в буржуазно-демократичні революції 1848–1849 рр. у Франції, Німеччині, Австрії та Італії, а потім у хвилю національно-визвольної боротьби південнослов'янських та інших народів. Кирило-Мефодіївці в Україні фактично підхопили визвольні ідеї декабристів і, в свою чергу, передали їх як естафету, препарувавши до інтересів української нації.

Не менш важливим історіографічним напрямком, над яким працювали вчені й політики є бажання з'ясувати, якими шляхами потрібно йти Україні, щоб здобути незалежність. В. Г. Сарбей навівши думку М. І. Костомарова про те, що ми, українці самі, нічого не зробимо, та В. М. Білозерського про те, що окреме існування

України неможливе, оскільки вона знаходиться між кількома вогнями, приходять до висновку про те, що братчики схилилися до конфедеративного єднання слов'янських народів [10].

Існує низка дискусійних питань. Перш за все це про назву товариства. Рем Симоненко вважає, що з дитинства відома назва "Кирило-Мефодіївське товариство" не відповідає цілком змісту й діяльності братчиків". Автор розвідки "Кирило-Мефодіївське" чи "Україно-слов'янське" вміщені в часопису "Київ", підкреслив, що назва "Товариства св. Кирила та Мефодія" в умовах режиму Микола I та "перед кожним урядом" була "прикриттям". Цією назвою спочатку, в оману були введені не тільки слідчі Києва, й III відділення Його Імператорської Величності канцелярії.

Так, назва "Україно-слов'янське" розкриває ширше зміст і суть діяльності братчиків. По-перше, виявляє українські мотиви; по-друге, антиурядовий, антицарський напрям. "Царська влада, – записано в "Законі Божому", – суперечить законам Божим та природі людській, ...люди всі рівні і повинні управлятися лише старійшинами...від монархічного правління – лише одні біди й страждання, і...слов'янські народи можуть бути щасливими тоді тільки, коли над ними не буде встановленої людськими влади". Отже ідеї "національного самовизначення України", за Ремом Симоненком, і утверджується в другій назві. Заслугують уваги оцінки, висловлені у навчальній літературі, але там переважають ще неусталені думки.

На превеликий жаль, не маємо інформації про зарубіжну літературу, за винятком праць Стефана Козака про український месіанізм, як винятковий рушій ідеології братства [5]. Це надзвичайно звуженим підхід до трактування складних питань теми. Виняткова роль месіанської ідеї в діяльності братчиків отримала підтримку українських дослідників.

Важливим завданням сучасної історіографії є звернення уваги на праці дослідників років відродження Української державності, формування своєї школи вивчення історії товариства. Це перш за все відомі Г. Я. Сергієнко, В. Г. Сарбей, Ю. А. Пінчук – представники зрілої, обережної формації вчених, які знайшли в собі мужність, переглянути свої колишні висновки. А хто йде за ними? Дуже мало нових прізвищ. Напевне, йде спокійна, наполеглива робота з переосмислення набутого досвіду. Є сподівання, що напередодні 200-річного ювілею з дня народження Т. Г. Шевченка і 180-річчя заснування Університету св. Володимира науковий світ збагатиться низкою наукових праць з цієї теми, зокрема з проблеми "Т. Г. Шевченко і Київський університет".

Отож успіхи й прорахунки з історіографії Кирило-Мефодіївського товариства свідчать, що на сучасному етапі необхідно спокійно й виважено переосмислити досягнення, визначити магістральні напрямки цієї проблеми. Молодим дослідникам необхідно братися за складну й надзвичайно важливу проблему діяльності кирило-мефодіївських братчиків – важливу сторінку вітчизняної історичної науки.

Список використаних джерел:

1. До біографії Кирило-Мефодіївського братчика Олександра Даниловича Тулуба // Інститут рукопису НБУ ім. В. Вернадського НАН України. – Ф. 209. – №1. – Арк. 18+8 арк.
2. Казьмирчук Г. Історіографія Кирило-Мефодіївського товариства / Г. Д. Казьмирчук // Кирило-Мефодіївське товариство: люди, ідеї і традиції. До 150-річчя створення та діяльності: Матеріали Всеукраїнської науково-освітньої конференції. – К.: НАНУ, Інститут історії України та ін., 1996. – С. 52–54.
3. Казьмирчук Г. Кирило-Мефодіївське товариство в дослідженнях істориків України (1918–1934 рр.) / Григорій Казьмирчук // Вісник Київ. ун-ту. Історичні науки. – Вип. 20. – К., 1978. – С. 72–79.

4. Казьмирчук Г. Суспільно-політичний рух в Росії середини 20-х – початку 60-х років XIX ст. в дослідженнях істориків України (1956–1980 рр.) / Григорій Казьмирчук // Вісник Київ. ун-ту. Історичні науки. – Вип. 23. – К., 1981. – С. 70–79.

5. Козак Стефан. Українська змова і месіанізм. Кирило-Мефодіївське Братство / Стефан Козак; переклад з польської і ред. Миколи Лесюка. – Івано-Франківськ, 2004. – 252 с.

6. Костомаров Н. И. Исторические произведения. Автобиография / Н. И. Костомаров. – К.: Изд-во Киев. ун-та, 1989. – 735 с.; Костомаров М. И. Твори / М. И. Костомаров: В 2-х т. – К.: 1990. – Т. 1. – 538 с.; Т. 2. – 779 с.

7. Куліш Пантелеймон. Чорна рада. Хроніка 1663 року / Пантелеймон Куліш. – К., 1990. – 271 с.

8. Левитський Н. В. Матеріали до історії літератури та громадських настроїв на Україні / Н. В. Левитський // ІР НАБ ім. В. Вернадського НАНУ. – Ф. 327. – № 788. – Арк. 16.

9. Марахов Г. И. С верой в будущее: Революционный демократ Н. И. Гулак / Григорій Іванович Марахов. – К.: Вища школа Изд-во при Киев. ун-те, 1989. – С. 3–13.

10. Сарбей В. Г. Апостоли народної свободи / В. Г. Сарбей // Слов'янське віче – XXI століття. – 1996. – №3. – С. 134–138.

11. Сергієнко Г. Я. Т. Г. Шевченко і Кирило-Мефодіївське товариство / Григорій Якович Сергієнко. – К.: Наукова думка, 1983. – С. 3–20.

12. Симоненко Рем. "Кирило-Мефодіївське" чи "україно-слов'янське"? / Рем Симоненко // Київ. – 1996. – № 3–4. – С. 119.

13. Смолий В. А. 150-річний ювілей Кирило-Мефодіївського товариства / Валерій Смолий // Кирило-Мефодіївське товариство: люди, ідеї і традиції. – К., 1996. – С. 1.

14. Тулуб З. П. Моя жизнь / З. П. Тулуб. – К.: Киев – Париж – Дакар, 2012. – С. 10.

Надійшла до редколегії 29.08.13

Г. Казьмирчук, д-р ист. наук,
М. Казьмирчук, д-р ист. наук
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ИСТОРИОГРАФИИ КИРИЛЛО-МЕФОДИЕВСКОГО БРАТСТВА В КОНЦЕ 90-Х ГОДОВ XX СТ.

В статье анализируются исследования, которые были опубликованы к 150 летнему юбилею деятельности Кирилло-Мефодиевского общества. Это первые работы, где украинская историческая наука сделала успешную попытку освободиться от навязанной Советской властью заполитизированной оценки истории братства. Поколения историков, в том числе Г. Я. Сергиенко, В. Г. Сарбей, Ю. А. Пинчук пересмотрели свои выводы советского периода. Можно констатировать, что историей братства мало интересуются зарубежные ученые.

Ключевые слова: Кирилло-Мефодиевское братство, историография проблемы, дискуссионные вопросы, программные документы, братчики.

G. Kazmyrchuk, Doctor of History,
M. Kazmyrchuk, Doctor of History
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE TOPICAL ISSUES OF CYRIL AND METHODIUS BROTHERHOOD'S HISTORIOGRAPHY AT THE END OF 90TH OF XX CEN.

The article analyzes the studies that have been published on the 150th anniversary activities Cyril and Methodius Brotherhood. This is the first works, where Ukrainian historical science has made a successful attempt to get free from politicized evaluation of Brotherhood, which was pressed of the Soviet regime. Generations of historians, including G. Y. Sergienko, V. G. Sarbey, U. A. Pinchuk, revised their conclusions of the Soviet period. Can state that the history of the brotherhood is not enough investigated in foreign scientists.

Key words: Cyril and Methodius Brotherhood, historiography of the problem, controversial issues, program documents, bratchiki.

УДК 63.2 (4 Укр)

Я. Калакура, проф.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

НАУКОВА ШКОЛА АРХІВІСТІВ ТА АРХЕОГРАФІВ УНІВЕРСИТЕТУ Св. ВОЛОДИМИРА

З'ясовується процес зародження, формування та діяльності в Університеті Св. Володимира наукової школи архівістів та археографів, аналізується внесок її фундаторів і вихованців у становлення українського архівознавства та археографії.

Ключові слова: архівознавство, археографія, українська археографія, наукова школа, Університет Св. Володимира, Київська археографічна комісія, М.Максимович, М.Іванишева, В.Антонович, М.Грушевський.

Діяльність наукових шкіл з архівознавства та археографії ще не отримала належного висвітлення в українській історіографії. Наявні праці з історії архівної справи, Архівна енциклопедія, про Київську археографічну комісію, про Археографічну комісію НТШ, про наукову школу В.Антоновича в Київському Університеті Св. Володимира лише частково зачіпають цю проблему в загальному контексті розвитку історичної науки, зародження українського джерелознавства, архівознавства та археографії, діяльності їх фундаторів М. Максимовича, М.Костомарова, М.Іванишева, В.Антоновича та ін. [4, 5, 6, 7, 11, 18, 26, 29]. Постановка питання про школу архівістів та археографів в Університеті Св. Володимира базується на вже доведених в науці фактах про те, що саме в його стінах були ініційовані джерелознавча, архівознавча та археографічна діяльність у Києві, створення при безпосередній участі учених університету археографічної комісії, архіву давніх актів, нумізматичного музею, підготовки фахівців з необхідними знаннями та навиками у цій сфері [12, 14, 19]. Системне і цілісне осмислення взаємодії цих факторів у контексті Київської

наукової школи істориків-документалістів надає пропонуваній розвідці актуальності та новизни.

Актуальність поставленої проблеми зумовлюється кількома чинниками. По-перше, в сучасних умовах зростає роль архівознавства та археографії як спеціальних галузей історичної науки, що займаються пошуком, виявленням, вивченням, збереженням і опублікуванням архівних та інших документальних ресурсів, писемних пам'яток з метою залучення їх до наукового і культурного суспільного обігу [13, 21, 26]. По-друге, підвищується суспільний інтерес до історії українського архівознавства та археографії, але, на жаль, історикам ще не вдалося створити цілісну історію цих галузей української науки, відсутній і національний підручник з археографії, а створення таких праць неможливе без з'ясування внеску викладачів Київського університету в розвиток архівістики та археографії. По-третє, без належного дослідження архівознавчої та археографічної діяльності університетських учених залишається не повною й історія самого університету, який у 2014 р. відзначає своє 180-річчя. І, нарешті, вивчення і висвітлення